

CHAPTER

MACROECONOMIC SECURITY OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF WAR-RELATED CHALLENGES AND STRUCTURAL TRANSFORMATIONS

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-670-6-23>

Viacheslav Makedon

*Doctor of Economics Sciences, Professor,
Professor at the Department of Marketing and Logistics
Oles Honchar Dnipro National University*

Summary

A comprehensive analysis of the transformation of Ukraine's macroeconomic system under wartime challenges and structural restructuring during 2022–2025 was conducted, with a further forecasting horizon extending to 2030. The study examines the dynamics of key macroeconomic indicators, including gross domestic product, inflation, budget deficit, public debt, balance of payments, and international reserves. Particular attention is paid to changes in the structure of gross value added, the growing role of the defense-industrial complex, the transformation of foreign trade flows, and the increasing dependence on international financial assistance. Scenario modeling of macroeconomic security for the period 2026–2030 was carried out using baseline, adaptive, and crisis development scenarios. The resilience of the fiscal and monetary systems was assessed through stress testing, and the conditions for transitioning to a model of recovery-driven economic growth were identified. The results make it possible to outline critical risk zones and to formulate strategic guidelines for long-term macro-financial stabilization.

Вступ

Повномасштабна війна, що розпочалася у 2022 році, стала визначальним чинником трансформації макроекономічної системи України та суттєво змінила умови функціонування національної економіки. Масштабні руйнування виробничої інфраструктури, логістичних мереж, енергетичних об'єктів і транспортних коридорів спричинили глибокі структурні зрушення у системі виробництва, розподілу та споживання ресурсів. Водночас економічна система зіткнулася з одночасним шоком пропозиції, попиту та фінансових потоків, що призвело до різкого порушення макроекономічної рівноваги. Значне скорочення виробничого потенціалу, переміщення підприємств у

безпечніші регіони, масова трудова міграція та зміна географії зовнішньої торгівлі сформували нову конфігурацію економічного розвитку країни.

У таких умовах ключовою категорією аналізу стає макроекономічна безпека, яка відображає здатність національної економіки зберігати керованість основних макрофінансових параметрів у ситуації тривалих системних ризиків. Йдеться не лише про підтримання стабільності базових макроекономічних індикаторів, таких як темпи економічного зростання, інфляція, бюджетний дефіцит, державний борг, стан платіжного балансу та рівень міжнародних резервів. Важливим є також забезпечення інституційної стійкості економічної системи, її здатності адаптуватися до воєнних викликів, зберігати функціональність фінансових інститутів і підтримувати відтворення економічного потенціалу.

Воєнний період 2022–2025 років характеризується формуванням нової моделі економічної стабілізації, у якій провідну роль відіграють фіскальна політика, міжнародна фінансова підтримка та механізми валютної стабілізації. Державний бюджет перетворився на центральний інструмент перерозподілу ресурсів та підтримання економічної активності, тоді як монетарна політика спрямована на стримування інфляційного тиску, стабілізацію валютного ринку та підтримку ліквідності банківської системи. Одночасно відбувається зміна структури валової доданої вартості, зростає роль оборонно-промислового комплексу, змінюється галузева та регіональна структура виробництва, а зовнішньоекономічні зв'язки дедалі більше інтегруються з економічним простором Європейського Союзу.

Сукупність зазначених процесів свідчить про те, що економіка України перебуває у фазі глибокої структурної перебудови. Відбувається перехід від довоєнної моделі розвитку, орієнтованої на ринкове інвестування та експортно-сировинну спеціалізацію, до моделі адаптивної економіки воєнного часу, у якій домінують державні фінанси, оборонні інвестиції та зовнішня підтримка міжнародних партнерів. Ця трансформація супроводжується накопиченням нових макрофінансових дисбалансів, зростанням боргового навантаження та посиленням залежності від зовнішніх ресурсів.

У цьому ключі, значення набуває дослідження макроекономічної безпеки України, що передбачає аналіз динаміки ключових економічних показників, оцінювання фінансової та валютної стійкості, а також виявлення структурних змін у системі національного господарства. Наукове осмислення цих процесів дозволяє визначити критичні зони ризику, оцінити потенціал економічної адаптації та сформувати стратегічні орієнтири переходу до моделі відновлювального економічного зростання у середньостроковій перспективі.

1. Воєнний шок і трансформація макроекономічної рівноваги

Повномасштабна війна спричинила різку зміну макроекономічної конфігурації України. У 2022 році реальний ВВП скоротився на 29,1%, що стало найбільшим падінням за період незалежності. У 2023 році економіка відновилася на 5,3%, у 2024 році зростання сповільнилося до 4,8%, а у 2025 році оцінюється на рівні близько 3%. Проте кумулятивні втрати виробничого потенціалу залишаються значними. Зменшення валової доданої вартості у промисловості у 2022 році перевищило 36%, у будівництві – 65%, у транспорті це понад 40%. Сектор державного управління та оборони, навпаки, продемонстрував зростання понад 20% у 2022–2023 роках. Це засвідчує структурну деформацію економіки.

Зовнішній сектор зазнав різкого погіршення. Дефіцит торговельного балансу товарів у 2022 році перевищив 20 млрд дол. США, у 2023 році залишався на рівні понад 27 млрд дол. США, у 2024 році наблизився до 30 млрд дол. США. Частка грантової допомоги у фінансуванні бюджету зросла з менш як 2% у 2021 році до понад 25% у 2023–2024 роках. Порушено класичну пропорцію між заощадженнями та інвестиціями. Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП знизилася з 18% у 2021 році до 12% у 2022 році. Водночас частка кінцевого споживання держави зросла з 20% до понад 30% від національного ВВП [4]. Для узагальнення кількісних параметрів воєнного шоку наведено систематизовані показники в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка ключових макроекономічних показників України у 2022–2025 роках

Рік	Реальний ВВП, % до поперед. року	Номінальний ВВП, трлн грн	Інфляція, %	Дефіцит держбюджету, % ВВП	Державний борг, % ВВП
2022	-29,1	5,2	26,6	20,5	78
2023	5,3	6,6	12,9	17,6	82
2024	4,8	8,1	9,8	15,3	85
2025	3,0	9,4	10,2	13,5	88

Джерело: [4; 5]

Таблиця 1 демонструє одночасне відновлення зростання та накопичення боргових ризиків. Номінальний ВВП майже подвоївся з 2022 по 2025 рік через інфляційний ефект і девальвацію, однак боргове навантаження продовжує зростати. Дефіцит залишається структурним і фінансується переважно за рахунок зовнішніх ресурсів.

Воєнний шок трансформував галузеву структуру валової доданої вартості. Частка переробної промисловості скоротилася з 12% ВВП у

2021 році до 9% у 2023 році. Частка сільського господарства знизилася через втрату територій і логістичні обмеження. Натомість сектор державного управління та оборони збільшив питому вагу до 18% ВВП у 2024 році (табл. 2) [5].

Таблиця 2

**Структурні зміни валової доданої вартості
та зовнішньої торгівлі у 2022–2025 роках**

Показник	Рік				Зміна 2025/ 2021, %
	2022	2023	2024	2025	
Частка переробної промисловості, % ВВП	10,1	9,3	9,0	9,2	-3,0
Частка держуправління та оборони, % ВВП	15,5	17,2	18,0	18,5	+6,0
Частка валового нагромадження, % ВВП	12,0	14,5	15,8	16,2	-2,5
Експорт товарів, млрд дол. США	44	36	38	41	-18
Імпорт товарів, млрд дол. США	64	63	68	72	+5

Статистичні дані таблиці 2 засвідчують, що економіка функціонує у режимі споживчо-бюджетного домінування. Інвестиційна активність відновлюється повільно. Дефіцит торговельного балансу зберігається через імпорт енергоносіїв, техніки та військової продукції.

Порушено також співвідношення внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування. У 2022 році обсяг міжнародної фінансової допомоги перевищив 31 млрд дол. США, у 2023 році – понад 42 млрд дол. США, у 2024 році – близько 38 млрд дол. США. Частка зовнішнього фінансування у покритті бюджетного дефіциту перевищує 70%. Зовнішній сектор перебуває під тиском. Рахунок поточних операцій у 2022 році мав профіцит завдяки грантам, але у 2023–2024 роках повернувся до дефіциту через зростання імпорту. Міжнародні резерви зросли з 28 млрд дол. США у 2022 році до понад 40 млрд дол. США у 2024 році, що створює буфер стійкості, проте цей буфер залежить від регулярності надходжень допомоги (табл. 3) [4; 7].

Таблиця 3 демонструє зсув макроекономічної рівноваги у напрямі зовнішньої підтримки. Профіцит поточного рахунку 2022 року був аномальним і обумовленим грантовими надходженнями. Подальший дефіцит відображає структурну слабкість експорту та залежність від імпорту. Аналіз показує, що воєнний період характеризується подвійною динамікою. З одного боку, відбулося часткове відновлення виробництва. З іншого боку, накопичено структурні дисбаланси. Частка боргу у ВВП зросла з 49% у 2021 році до близько 88% у 2025 році. Частка оборонних видатків перевищує 20% ВВП, що суттєво обмежує інвестиційний простір [5]. Макроекономічна рівновага функціонує у режимі зовнішньої

підтримки. Внутрішні заощадження не покривають інвестиційні потреби. Банківська система залишається ліквідною, але кредитування реального сектору обмежене. Інфляція поступово сповільнюється, однак залишається вище довоєнних орієнтирів. У 2022–2025 роках відбулася якісна зміна моделі фінансування економіки. Відбулася інституціоналізація грантового фінансування. Валютна стабільність забезпечується інтервенціями та контрольованим режимом курсоутворення.

Таблиця 3

Фінансові дисбаланси та джерела макрофінансової стабілізації у 2022–2025 роках

Показник	Рік				Відхилення 2025/2022
	2022	2023	2024	2025	
Поточний рахунок, % ВВП	+5,7	-3,2	-4,5	-3,8	-9,5
Міжнародні резерви, млрд дол. США	28	39	40	41	+13
Частка зовнішнього фінансування дефіциту, %	65	75	72	70	+5
Частка грантів у доходах бюджету, %	18	27	25	23	+5
Приватні інвестиції, % ВВП	10,5	12,0	13,2	14,0	+3,5

Джерело: [4; 5]

2. Фінансова стійкість і зовнішньоекономічна безпека в умовах воєнної економіки

Воєнний період 2022–2025 років сформував принципово нову архітектуру публічних фінансів України. Державний бюджет перетворився на головний інструмент макроекономічної стабілізації. Фіскальна політика функціонує у режимі постійного дефіциту. Бюджетні параметри втратили довоєнну пропорційність. У 2022 році доходи державного бюджету становили близько 1,79 трлн грн. Видатки перевищили 2,70 трлн грн. Дефіцит досяг понад 900 млрд грн, або 20,5% ВВП. У 2023 році дефіцит залишився на рівні 17,6% ВВП. У 2024 році він знизився до 15,3% ВВП. У 2025 році оцінюється на рівні 13–14% ВВП. Формально дефіцит скорочується. Структурна залежність від зовнішніх ресурсів зберігається. Структура доходів бюджету зазнала суттєвої трансформації. Частка податкових надходжень у 2021 році перевищувала 80%. У 2022 році вона знизилася до 60%. У 2023–2024 роках частка грантів і міжнародної допомоги коливалася в межах 23–27% загальних доходів. Це означає часткову втрату автономності фіскальної системи (табл. 4) [1; 7].

Таблиця 4 демонструє поступове відновлення податкової бази. Водночас частка міжнародної підтримки залишається критично високою.

Оборонна доміганта визначає структуру видатків. У 2022 році оборонні та безпекові витрати перевищили 1,20 трлн грн. У 2023 році – близько 1,65 трлн грн. У 2024 році вони наблизилися до 1,90 трлн грн. У 2025 році плануються на рівні понад 2,0 трлн грн. Частка оборони у видатках перевищує 45% (рис. 1) [4].

Таблиця 4

Структура доходів державного бюджету України у 2022–2025 роках

Рік	Загальні доходи, трлн грн.	Податкові надходження, %	Неподаткові надходження, %	Міжнародні гранти, %	Частка зовнішньої допомоги в доходах, %
2022	1,79	60,2	14,5	20,8	22,5
2023	2,67	58,9	13,2	25,7	27,1
2024	3,14	62,4	11,6	23,5	25,2
2025*	3,45	64,1	10,8	21,9	23,0

Джерело: [6; 19]

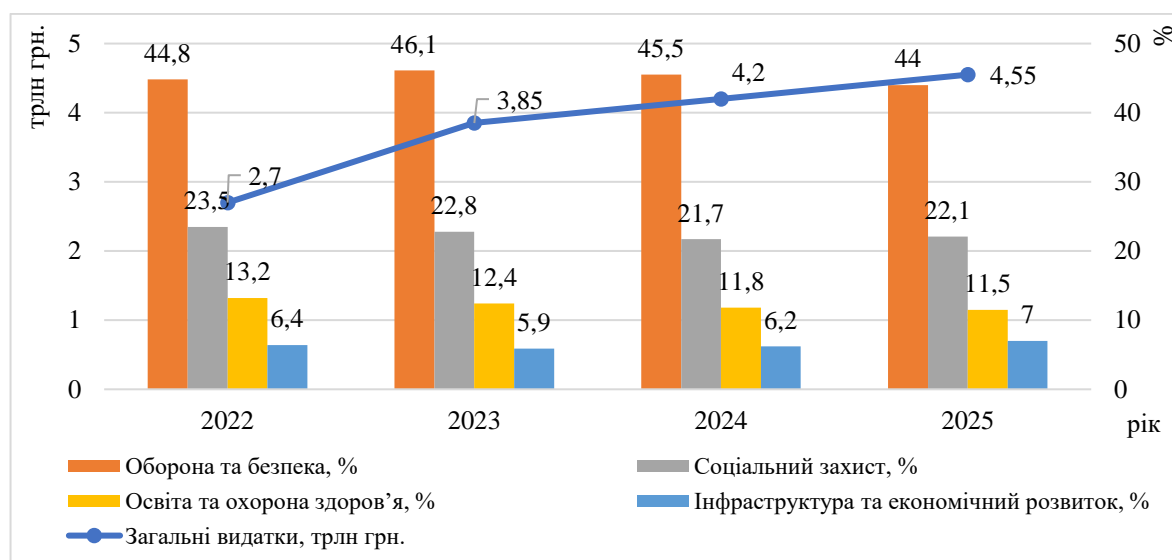

Рис. 1. Структура видатків державного бюджету та оборонна доміганта у 2022–2025 роках

Джерело: [4]

Оборонна доміганта витісняє капітальні цивільні витрати. Частка видатків на розвиток залишається обмеженою. Соціальні стандарти фактично заморожені. Реальні доходи населення відновлюються повільно. Дефіцит бюджету фінансується переважно за рахунок зовнішніх позик і грантів. У 2022 році зовнішнє фінансування покривало близько 65% дефіциту. У 2023 році – понад 75%, а вже у 2024 році склало

близько 72%. Внутрішні облігації воєнного часу забезпечують часткове покриття (табл. 5) [15].

Таблиця 5

Дефіцит бюджету та джерела його фінансування у 2022–2025 роках

Рік	Дефіцит, млрд грн.	Дефіцит, % ВВП	Зовнішнє фінансування, % дефіциту	Внутрішні запозичення, %	Монетарне фінансування НБУ, %
2022	907	20,5	65	20	15
2023	1 355	17,6	75	22	3
2024	1 245	15,3	72	26	2
2025	1 150	13,5	70	28	2

Джерело: [12]

Монетарне фінансування практично припинено після 2022 року. Це зменшило інфляційний тиск. Водночас зросла боргова залежність від міжнародних кредиторів. Державний та гарантований борг зріс із 49% ВВП у 2021 році до понад 78% у 2022 році. У 2023 році він перевищив 82% ВВП. У 2024 році – близько 85%. У 2025 році оцінюється на рівні 88% ВВП. Зовнішня складова боргу перевищує 65% загального обсягу (табл. 6) [16].

Таблиця 6

Динаміка державного та гарантованого боргу України у 2022–2025 роках

Рік	Загальний борг, трлн грн.	Борг, % ВВП	Зовнішній борг, %	Внутрішній борг, %	Витрати на обслуговування боргу, % видатків
2022	3,98	78	64	36	8,5
2023	5,40	82	66	34	9,8
2024	6,90	85	67	33	10,5
2025	8,30	88	68	32	11,2

Джерело: [4]

Зростання боргу має кумулятивний характер. Номінальний ВВП збільшується. Боргове навантаження не знижується. Витрати на обслуговування перевищують 10% видатків бюджету. Це обмежує можливості інвестиційного фінансування. Боргова безпека перебуває у зоні підвищеного ризику. Ключовим чинником стійкості є грантовий компонент міжнародної підтримки. Якщо частка кредитного фінансування зростатиме, боргова траєкторія стане нестійкою. Квазіфіскальні зобов'язання посилюють навантаження. До них належать державні гарантії, зобов'язання енергетичного сектору, компенсації втрат

державних підприємств. Обсяг гарантованого боргу у 2024 році перевищив 0,5 трлн грн. Державні енергетичні компанії потребують періодичних трансфертів. Це формує прихований фіскальний дефіцит [8].

Воєнна економіка функціонує у режимі концентрації ресурсів. Питома вага оборонних витрат перевищує історичні значення у кілька разів. Фіскальна система демонструє адаптивність. Проте її стійкість забезпечується зовнішнім фінансуванням. Ризики боргової стійкості пов'язані з кількома факторами. Перший фактор – тривалість війни. Другий фактор це стабільність міжнародної підтримки. Третій фактор це саме темпи відновлення ВВП. Якщо реальне зростання збережеться на рівні 3–4% щороку, боргова динаміка стабілізується після 2026 року. Якщо зростання сповільниться, співвідношення боргу до ВВП перевищить 90% [10].

Фіскальна політика 2022–2025 років характеризується жорсткою централізацією ресурсів. Місцеві бюджети зберігають обмежену автономію. Частина військового ПДФО спрямовується до державного бюджету. Це підвищує централізований контроль, але обмежує розвиток громад. Податкова база поступово відновлюється. Надходження ПДВ у 2024 році перевищили 600 млрд грн. Податок на доходи фізичних осіб демонструє стабільність завдяки військовим виплатам. Корпоративний податок залишається нестабільним через нерівномірність прибутків підприємств. Фіскальна стійкість у воєнний період має умовний характер. Формально дефіцит скорочується. Реально бюджет залишається залежним від зовнішніх вливань. Боргова безпека підтримується завдяки реструктуризації та пільговим умовам кредитування [18].

Сукупний макроекономічний аналіз 2022–2025 років підтверджує, що Україна перебуває у фазі фіскальної адаптації. Бюджет виконує стабілізаційну функцію. Оборонна домінанта визначає пріоритети розподілу ресурсів. Боргова динаміка є керованою за умови збереження міжнародної підтримки. Подальша траєкторія залежатиме від масштабів відновлення виробничого потенціалу. Зростання ВВП є критично важливим для стабілізації співвідношення боргу до ВВП. Фіскальна політика має перейти від режиму екстреної концентрації до режиму відновлювального розвитку.

Повномасштабна війна радикально змінила конфігурацію монетарної політики України. У 2022 році Національний банк перейшов до режиму фіксованого курсу. Облікова ставка зросла до 25%. Інфляційний імпульс став безпрецедентним. Річна інфляція у грудні 2022 року перевищила 26%. Девальвація офіційного курсу становила понад 25%. У 2023 році інфляційний тиск почав знижуватися. Середньорічний індекс споживчих цін становив 12,9%. У 2024 році інфляція уповільнилася до 9–10%. У 2025 році очікується стабілізація на рівні близько 10%. Номінальні

ставки поступово знижуються. Реальна дохідність депозитів залишається позитивною [5; 21].

Інфляційні очікування формувалися під впливом трьох факторів. Перший фактор – валютні коливання. Другий фактор – бюджетний дефіцит. Третій фактор – перебої в логістиці. У 2022 році очікувана інфляція населення перевищувала 30%. У 2024 році вона знизилася до 12–14% (рис. 2).

Рисунок 2 демонструє поступову нормалізацію інфляційного середовища. Облікова ставка залишається вище довоєнних рівнів. Монетарна політика зберігає стримувальний характеру девальвація майже контрольована. Валютна безпека у воєнний період стала ключовим елементом макроекономічної стійкості. У 2022 році обсяг міжнародних резервів знизився до 25–28 млрд дол. США через активні інтервенції. У 2023 році резерви зросли до 39 млрд дол. США У 2024 році перевищили 40 млрд дол. США У 2025 році очікуються на рівні 41–42 млрд дол. США [14].

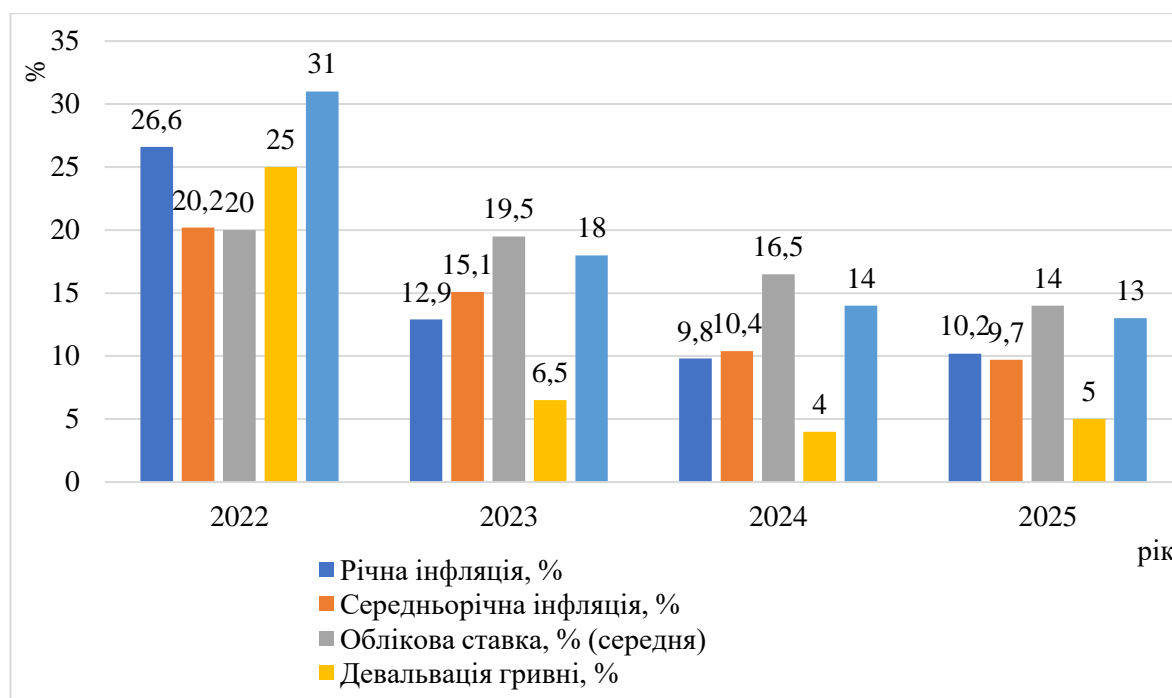

Рис. 2. Інфляційна динаміка та параметри монетарної політики у 2022–2025 роках

Джерело: [13]

Сальдо валютних інтервенцій у 2022 році становило близько –26 млрд дол. США У 2023 році воно скоротилося до –19 млрд дол. США У 2024 році – до –15 млрд дол. США Це свідчить про зменшення дисбалансів на валютному ринку (табл. 7).

Таблиця 7

Валютні інтервенції, резерви та показники валютної стабільності у 2022–2025 роках

Рік	Міжнародні резерви, млрд дол. США	Чисті валютні інтервенції, млрд дол. США	Офіційний курс (грн./дол. США, середній)	Обсяг готівкового валютного ринку, млрд дол. США	Частка валютних депозитів, %
2022	28	-26	36,6	18	41
2023	39	-19	36,9	15	37
2024	40	-15	37,5	13	34
2025	41	-14	38,8	12	32

Джерело: [13; 14]

Зростання резервів забезпечується міжнародною фінансовою підтримкою. Доларизація депозитів поступово знижується. Обсяг готівкових валютних операцій скорочується. Валютна стабільність підтримується адміністративними обмеженнями та ринковими інструментами. Кредитна активність у 2022 році різко скоротилася. Реальний обсяг кредитів нефінансовому сектору зменшився на 8%. У 2023 році зростання відновилося на 3%. У 2024 році – на 6%. У 2025 році очікується 8%. Державні програми компенсації відсоткових ставок підтримують малий і середній бізнес. Банківська система залишається ліквідною. Коефіцієнт достатності капіталу перевищує 20%. Частка проблемних кредитів знизилася з 37% у 2021 році до близько 30% у 2024 році (рис. 3) [14].

Рис. 3. Кредитна активність та стан банківської системи у 2022–2025 роках

Джерело: [13; 14]

Позитивна реальна ставка стимулює заощадження. Депозитна база зростає. Банківська система демонструє адаптивність. Трансмісійний механізм працює повільно через високі ризики кредитування. Доларизація економіки у 2022 році перевищувала 40% депозитного портфеля. У 2024 році вона знизилася до 34%. У 2025 році очікується 32%. Скорочення доларизації пов'язане зі стабілізацією курсу та підвищенням гривневих ставок. Разом із тим, ризики втрати монетарного суверенітету зберігаються. Залежність від зовнішнього фінансування формує валютні надходження поза внутрішнім економічним циклом. Частка грантів і кредитів міжнародних партнерів у платіжному балансі перевищує 20% ВВП у 2023 році (табл. 8).

Таблиця 8

Показники валютної та монетарної залежності у 2022–2025 роках

Рік	Сальдо поточного рахунку, % ВВП	Обсяг міжнародної допомоги, млрд дол. США	Частка допомоги у валютних надходженнях, %	Частка зовнішнього боргу у структурі держборгу, %	Індекс монетарної автономії (умовний, 0–100)
2022	5,7	31	48	64	58
2023	-3,2	42	55	66	54
2024	-4,5	38	51	67	52
2025	-3,8	36	49	68	50

Джерело: [13; 14]

Індекс монетарної автономії знижується через зростання зовнішньої залежності. Валютна стабільність досягається завдяки партнерській підтримці. Поточний рахунок повертається до дефіциту. Монетарна стабільність у 2022–2025 роках має компенсаторний характер. Інфляція сповільнюється. Валютний ринок стабілізується. Банківська система зберігає ліквідність. Водночас фундаментальна залежність від зовнішніх ресурсів зберігається. Монетарний режим поступово переходить від жорсткої фіксації до керованої гнучкості. Ризики валютної паніки зменшилися. Проте будь-які затримки зовнішнього фінансування здатні викликати різкі коливання курсу [22].

Війна змінила характер трансмісійного механізму. Процентний канал діє через державні інструменти. Кредитний канал залишається обмеженим. Валютний канал стабілізується через інтервенції. Очікування населення стають менш волатильними. Сукупний аналіз показує, що монетарна стабільність у воєнний період є результатом поєднання жорсткої політики та зовнішньої підтримки. Валютна безпека забезпечується резервами та контрольованим курсом. Кредитна активність поступово відновлюється а доларизація знижується [4].

Монетарний суверенітет залишається частково обмеженим. Його відновлення залежить від скорочення дефіциту поточного рахунку та зменшення частки зовнішнього боргу. У 2022–2025 роках Україна зберегла керованість грошово-кредитної системи. Подальша стабільність потребує збалансованого поєднання внутрішніх реформ і стабільних зовнішніх партнерств. Воєнний період 2022–2025 років спричинив глибоку перебудову зовнішньоекономічних зв'язків України. Експортна модель зазнала структурної трансформації. Логістична інфраструктура змінила конфігурацію. Географія торгівлі змістилася в бік Європейського Союзу. Одночасно посилилася залежність від міжнародної фінансової допомоги. У 2022 році експорт товарів скоротився майже на 35%. Морські порти були частково заблоковані. Вартість логістики зросла в середньому у 2–3 рази. Частка ЄС у структурі експорту перевищила 55%. У 2023 році цей показник наблизився до 60%. У 2024 році перевищив 62%. У 2025 році очікується близько 63–65% [17].

Перерозподіл ринків відбувався швидко. Частка країн Азії скоротилася з 20% у 2021 році до близько 13% у 2023 році. Питома вага Близького Сходу та Африки зменшилася через логістичні ризики. Водночас зросли обсяги постачання до Польщі, Німеччини, Румунії, Італії та Нідерландів (табл. 9).

Таблиця 9

Географічна структура експорту України у 2022–2025 роках

Рік	Загальний експорт товарів, млрд дол. США	Частка ЄС, %	Частка Азії, %	Частка Африки та Близького Сходу, %	Частка інших регіонів, %
2022	44	55,2	15,1	12,8	16,9
2023	36	59,8	13,4	11,2	15,6
2024	38	62,3	12,9	10,5	14,3
2025	41	64,5	12,0	9,8	13,7

Джерело: [4; 17]

Таблиця 9 демонструє інтеграційний зсув. Європейський напрям став домінуючим. Зменшення диверсифікації підвищує чутливість до регуляторних змін у ЄС. Товарна структура експорту також трансформувалася. У 2022 році частка аграрної продукції перевищила 53%. Металургійна продукція скоротилася через втрату виробничих потужностей. Частка продукції машинобудування знизилася. У 2024–2025 роках спостерігається поступове відновлення переробного експорту [5; 19].

Логістичні витрати залишаються високими. У 2022 році середня вартість перевезення зерна через сухопутні коридори зросла до 120–140 дол. США за тону. У 2024 році вона знизилася до 70–80 дол. США, але все ще

перевищує довоєнні показники. Пропускна здатність західних переходів збільшилася на 25–30% завдяки модернізації інфраструктури (табл. 10).

Таблиця 10

**Товарна структура експорту та логістичні параметри
у 2022–2025 роках**

Рік	Частка аграрної продукції, %	Частка металургії, %	Частка машинобудування, %	Середня логістична вартість, дол. США/т	Пропускна здатність сухопутних коридорів, млн т
2022	53	12	6	130	45
2023	55	10	7	95	52
2024	51	11	8	80	58
2025	48	13	9	75	60

Скорочення частки металургії відображає руйнування виробничих центрів на сході. Зростання машинобудування у 2024–2025 роках пов'язане з релокацією підприємств. Логістична адаптація поступово підвищує конкурентоспроможність.

Платіжний баланс у воєнний період демонструє складну динаміку. У 2022 році профіцит поточного рахунку формувався за рахунок грантів. У 2023–2024 роках він повернувся до дефіциту. Імпорт енергоносіїв, військової техніки та споживчих товарів перевищує експортні надходження. Міжнародна фінансова допомога стала ключовим стабілізатором. У 2022 році обсяг офіційних надходжень перевищив 31 млрд дол. США У 2023 році – 42 млрд дол. США У 2024 році – близько 38 млрд дол. США У 2025 році очікується понад 35 млрд дол. США Частка цієї допомоги у фінансуванні дефіциту платіжного балансу перевищує 50% (табл. 11) [12].

Таблиця 11

**Платіжний баланс та міжнародна підтримка України
у 2022–2025 роках**

Рік	Сальдо поточного рахунку, млрд дол. США	Торговельний баланс, млрд дол. США	Обсяг міжнародної допомоги, млрд дол. США	Частка допомоги у покритті дефіциту, %	Рівень зовнішнього боргу, % ВВП
2022	8,0	-20	31	62	78
2023	-5,4	-27	42	75	82
2024	-7,2	-30	38	71	85
2025	-6,5	-31	36	69	88

Джерело: [4; 12]

Позитивне сальдо 2022 року мало компенсаторний характер. Подальший дефіцит свідчить про структурні дисбаланси. Зовнішній борг зростає паралельно з фінансовою допомогою. Інтеграція до ринку ЄС стала фактором стабілізації. Тимчасове скасування мит і квот забезпечило безперешкодний доступ до європейського ринку. У 2024 році понад 60% аграрної продукції експортувалося до ЄС. Спільні митні процедури спростили перетин кордону. Разом із тим виникають ризики фрагментації. Посилення протекціоністських настроїв у країнах ЄС впливає на аграрний сектор. Обмеження імпорту українського зерна у 2023 році продемонструвало вразливість інтеграційної моделі.

Глобальна фрагментація світової торгівлі посилює невизначеність. Зростання геоекономічних блоків скорочує можливості диверсифікації. Логістичні маршрути залишаються залежними від безпекової ситуації в Чорному морі. У 2024–2025 роках поступово відновлюється морська логістика. Частка морських перевезень у структурі експорту зросла до 40%. Це знижує витрати. Проте ризик блокування залишається. Зовнішньоекономічна стійкість України у 2022–2025 роках має адаптивний характер. Експортна географія стала більш концентрованою. Логістичні витрати зменшуються, але перевищують довоєнні показники. Фінансова допомога залишається ключовим компенсатором торговельного дефіциту. Інтеграція до ЄС створює інституційну стабільність. Вона забезпечує доступ до ринку, фінансових програм та регуляторної підтримки. Одночасно зростає залежність від рішень європейських партнерів. Сукупний аналіз статистичних даних 2022–2025 років показує, що зовнішньоекономічна модель України перебуває у фазі глибокої перебудови. Структура експорту змінена і географічна орієнтація зміщена. Дефіцит торговельного балансу компенсується міжнародною підтримкою.

3. Прогнозування макроекономічної безпеки України в горизонті 2026–2030 років

Воєнний період сформував нову конфігурацію економічної структури України. Ресурси перерозподілені на користь секторів, пов'язаних з безпекою та критичною інфраструктурою. Частка валової доданої вартості в оборонно орієнтованих видах діяльності зросла в кілька разів. Промисловість втратила частину довоєнного потенціалу. Одночасно відбулося переміщення підприємств у центральні та західні регіони [20].

У 2022 році валова додана вартість у промисловості скоротилася більш як на 35%. Металургійне виробництво знизилося майже на 60%. У 2023 році відновлення становило близько 6%. У 2024 році – 8%. У 2025 році очікується зростання на 5–6%. Структура виробництва змінилася. Частка оборонних замовлень у переробній промисловості перевищила 25%.

Перерозподіл ресурсів відображено у зміні часток секторів у ВВП. У 2021 році переробна промисловість формувала понад 12% ВВП. У 2022 році її частка знизилася до 10%. У 2024 році стабілізувалася на рівні близько 9–10%. Натомість державне управління та оборона зросли до 18–19% рівня ВВП України (рис. 4).

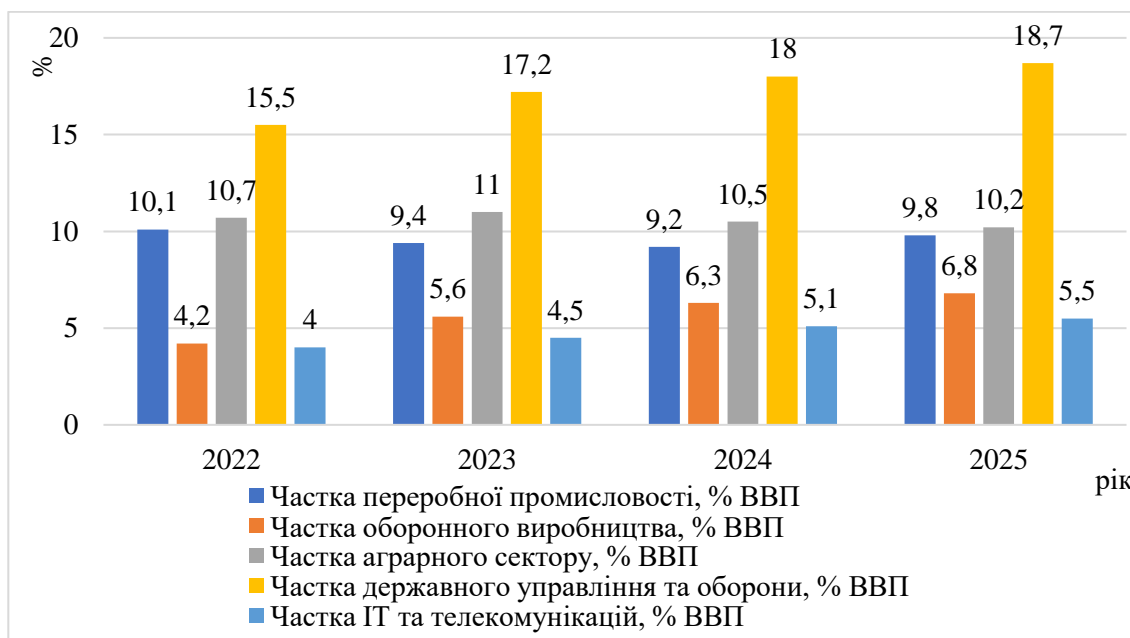

Рис. 4. Структурна перебудова валової доданої вартості за секторами економіки у 2022–2025 роках

Джерело: [11]

Рисунок 4 фіксує зростання оборонно-промислового комплексу. Водночас частка класичної переробної промисловості зменшилася. ІТ-сектор демонструє стійкість. Аграрний сектор зберігає вагу, але стикається з логістичними бар'єрами. Оборонно-промисловий комплекс став драйвером мультиплікативного ефекту. У 2022 році державні замовлення в оборонному секторі перевищили 1 трлн грн. У 2023 році обсяг виробництва військової техніки та боєприпасів зріс більш як удвічі. У 2024 році зростання продовжилося. Питома вага внутрішнього виробництва в забезпеченні потреб сектору оборони зросла з 40% у 2022 році до 65% у 2024 році [3].

Мультиплікативний ефект проявляється у збільшенні зайнятості, зростанні суміжних галузей та розвитку інновацій. Виробництво безпілотних систем, бронетехніки, радіоелектроніки створює нові кластери. Частка високотехнологічної продукції у промисловості зросла з 5% у 2021 році до 9% у 2024 році. Деіндустріалізація 2022 року мала вимушений характер. Втрата територій і руйнування підприємств скоротили виробничі потужності. У 2023–2024 роках відбувається

реіндустріалізація на новій основі. Частина підприємств переміщена. Запущено нові виробничі лінії (табл. 12).

Таблиця 12

**Динаміка промислового виробництва та інвестицій
у 2022–2025 роках**

Рік	Індекс промислового виробництва, % до попереднього року	Валові капітальні інвестиції, трлн грн	Частка інвестицій у ВВП, %	Частка оборонних інвестицій у загальному обсязі, %	Обсяг релокованих підприємств, од.
2022	64	0,62	12	18	800
2023	106	0,89	14,5	22	950
2024	108	1,15	15,8	24	1 050
2025	105	1,35	16,5	26	1 120

Джерело: [4; 17]

Індекс виробництва свідчить про відновлення після глибокого падіння. Частка інвестицій у ВВП поступово зростає, але залишається нижчою за довоєнні показники. Збільшення оборонних інвестицій змінює структуру капіталовкладень [2].

Відновлення основного капіталу відбувається нерівномірно. Пошкоджено або зруйновано понад 30% промислових активів на сході країни. У 2024 році обсяг відновлювальних інвестицій у критичну інфраструктуру перевищив 200 млрд грн. Людський капітал зазнав суттєвих втрат. У 2022 році понад 6 млн осіб виїхали за кордон. У 2023–2024 роках частина повернулася. Рівень зайнятості у 2022 році знизився до 58%. У 2024 році відновився до 62%. У 2025 році очікується близько 64%. Міграційний фактор впливає на структуру робочої сили. Частка працівників у високотехнологічних галузях зростає. Одночасно виникає дефіцит кваліфікованих кадрів у промисловості та будівництві (табл. 13).

Продуктивність праці зростає завдяки технологічному оновленню та концентрації виробництва. Середня зарплата збільшується номінально, однак реальний приріст стримується інфляцією.

Структурні трансформації формують нову модель зростання. Вона спирається на оборонно-промисловий комплекс, цифрові технології та інфраструктурне відновлення. Частка високотехнологічних секторів у ВВП перевищила 11% у 2024 році. Інвестиційна активність залишається залежною від міжнародних ресурсів. Частка іноземних грантів у фінансуванні інфраструктурних проєктів перевищує 40%. Приватні інвестиції поступово відновлюються. Деіндустріалізація 2022 року змінилася фазою модернізаційної реіндустріалізації. Виробництво

переміщується у безпечніші регіони. Створюються нові індустріальні парки, і їхня кількість у 2024 році перевищила позначку у 60 одиниць.

Таблиця 13

Людський капітал та ринок праці у 2022–2025 роках

Рік	Рівень зайнятості, %	Кількість тимчасово переміщених осіб, млн	Частка працівників у високо-технологічних галузях, %	Середня номінальна зарплата, грн.	Продуктивність праці, тис. грн на працівника
2022	58	6,5	12	14 800	280
2023	60	5,8	13	16 900	310
2024	62	5,2	14,5	19 400	345
2025	64	4,9	15,8	21 700	380

Джерело: [19]

Людський капітал залишається критичним фактором. Повернення трудових мігрантів і перекваліфікація кадрів визначають перспективи зростання. Державні програми професійної адаптації охопили понад 200 тис. осіб у 2023–2024 роках. Сукупний аналіз 2022–2025 років демонструє глибоку структурну перебудову. Ресурси концентруються в оборонному секторі. Інвестиції спрямовані на модернізацію. Продуктивність праці зростає і модель зростання поступово переходить від сировинної до технологічно орієнтованої.

Після шоку 2022–2025 років макроекономічна динаміка входить у фазу прогнозованої невизначеності. Траєкторія розвитку визначатиметься безпековими умовами, обсягами відновлення та темпами інтеграції до європейського ринку. Для оцінки макроекономічної безпеки сформовано три сценарії: базовий, адаптивний та кризовий. Кожен із них відображає різні комбінації зовнішньої підтримки, темпів зростання та структурних реформ [9].

Базовий сценарій передбачає поступову нормалізацію економічного середовища з 2026 року. Реальне зростання ВВП стабілізується на рівні 4–5% щороку. Інфляція знижується до 7–8%. Дефіцит бюджету скорочується до 6% ВВП у 2030 році. Боргове навантаження поступово стабілізується. Адаптивний сценарій передбачає прискорене відновлення за рахунок масштабної реконструкції та інвестиційної хвилі. Середньорічне зростання ВВП досягає 6–7%. Інфляція стабілізується на рівні 6%. Борг до ВВП знижується після 2028 року. Кризовий сценарій враховує затяжні безпекові ризики та скорочення міжнародної підтримки. Зростання ВВП уповільнюється до 2–3%. Інфляція перевищує 12%. Дефіцит бюджету залишається двозначним. Боргове навантаження перевищує 95% ВВП (табл. 14) [9; 17].

Таблиця 14

**Сценарний прогноз динаміки ВВП та інфляції України
у 2026–2030 роках**

Рік	Реальне зростання ВВП, % (базовий)	Реальне зростання ВВП, % (адаптивний)	Реальне зростання ВВП, % (кризовий)	Інфляція, % (базовий)	Інфляція, % (кризовий)
2026	4,2	6,1	2,8	8,5	12,5
2027	4,5	6,5	2,5	8,0	13,0
2028	4,8	6,8	2,3	7,5	12,8
2029	5,0	7,0	2,0	7,2	12,0
2030	5,2	7,2	2,0	7,0	11,5

Джерело: [17; 19]

Прогноз таблиці 14 свідчить, що розрив між сценаріями зростає з часом. Адаптивний варіант забезпечує кумулятивний приріст ВВП понад 35% за п'ять років. Кризовий сценарій формує стагнаційний ефект. Інфляційні ризики концентруються у разі валютної нестабільності.

Фіскальна стійкість визначатиметься темпами скорочення дефіциту. У базовому сценарії дефіцит знижується з 9% ВВП у 2026 році до 6% у 2030 році. В адаптивному варіанті він скорочується швидше. У кризовому зберігається понад 10% (табл. 15).

Таблиця 15

Прогноз дефіциту бюджету та державного боргу у 2026–2030 роках

Рік	Дефіцит бюджету, % ВВП (базовий)	Дефіцит, % ВВП (кризовий)	Державний борг, % ВВП (базовий)	Борг, % ВВП (адаптивний)	Борг, % ВВП (кризовий)
2026	9	11	89	87	93
2027	8	11	88	84	95
2028	7	10	86	80	97
2029	6,5	10	83	75	99
2030	6	9	80	70	101

Джерело: [17; 19]

Базовий сценарій передбачає стабілізацію боргу після 2027 року. Адаптивний варіант дозволяє знизити співвідношення боргу до ВВП до 70%. Кризовий сценарій формує боргову спіраль. Стійкість платіжного балансу залежить від експорту та обсягів зовнішнього фінансування. У базовому сценарії дефіцит поточного рахунку поступово зменшується до 3% ВВП. В адаптивному сценарії він стабілізується завдяки інвестиційному припливу. У кризовому – перевищує 6% ВВП (табл. 16).

Таблиця 16

Моделювання стійкості платіжного балансу та зовнішнього фінансування у 2026–2030 роках

Рік	Дефіцит поточного рахунку, % ВВП (базовий)	Прямі іноземні інвестиції, млрд дол. США (адаптивний)	Обсяг міжнародно ї допомоги, млрд дол. США (базовий)	Частка допомоги у фінансуванні дефіциту, %	Валютні резерви, млрд дол. США
2026	4,5	9	30	55	42
2027	4,0	11	27	50	44
2028	3,5	14	23	45	46
2029	3,2	16	20	40	48
2030	3,0	18	18	35	50

Джерело: [17; 19]

Адаптивний сценарій передбачає нарощування інвестицій до 18 млрд дол. США у 2030 році. Це зменшує залежність від грантів. Валютні резерви зростають до 50 млрд дол. США у базовому сценарії. Стрес-тестування бюджетної системи показує, що підвищення процентної ставки на 3 процентні пункти збільшує витрати на обслуговування боргу на 1,5% ВВП. Девальвація на 10% підвищує боргове навантаження на 4–5% ВВП. Валютна система залишається чутливою до коливань міжнародної підтримки (табл. 17).

Таблиця 17

Стрес-тестування бюджетної та валютної систем у 2026–2030 роках

Показник	Базове значення 2026	Шок 1: зростання ставки +3 %	Шок 2: девальвація 10%	Шок 3: скорочення допомоги на 20%	Індекс макроекономічної безпеки (0–100)
Дефіцит бюджету, % ВВП	9	10,5	9,8	11	62
Борг, % ВВП	89	91	94	93	58
Валютні резерви, млрд дол. США	42	40	38	36	55
Інфляція, %	8,5	9,5	11	10	57
Ймовірність переходу до моделі відновлювального зростання, %	55	48	45	42	–

Джерело: [17; 23]

Індекс макроекономічної безпеки зростає за умови стабільних інституційних реформ. Прогноз конвергенції з ЄС передбачає поступове узгодження регуляторних стандартів до 2029 року. Частка торгівлі з ЄС у 2030 році може перевищити поріг у 70%. Інституційна інтеграція підвищує довіру інвесторів. У базовому сценарії Україна наближається до критеріїв макрофінансової стабільності ЄС. У кризовому сценарії процес інтеграції сповільнюється. Ймовірність переходу до моделі відновлювального зростання оцінюється на рівні 55% у базовому сценарії. В адаптивному варіанті вона перевищує 65%. У кризовому знижується до 40% [23].

Сукупний прогноз 2026–2030 років демонструє, що макроекономічна безпека залежить від поєднання фіскальної дисципліни, валютної стабільності та структурних реформ. Базовий сценарій забезпечує контрольовану стабілізацію. Адаптивний сценарій формує умови для швидкого зростання. Кризовий сценарій підвищує ризики боргової нестійкості та валютних шоків. Перспектива до 2030 року визначається швидкістю інституційної конвергенції, масштабами інвестицій та стабільністю міжнародної підтримки. За умов реалізації адаптивного сценарію Україна переходить до моделі відновлювального зростання. У разі реалізації кризового сценарію макроекономічна безпека залишатиметься вразливою до зовнішніх шоків.

Висновки

Воєнний період 2022–2025 років спричинив не лише глибоке падіння реального ВВП, а й якісну зміну параметрів макроекономічної рівноваги. Економічна система перейшла від моделі ринково-інвестиційного балансу до режиму фіскально-бюджетного домінування. Відновлення зростання після 2022 року має компенсаторний характер і не супроводжується пропорційним відновленням виробничого потенціалу. Підвищення частки державного управління та оборони у ВВП відображає концентрацію ресурсів у сфері безпеки. Одночасно зростання боргового навантаження формує середньострокові ризики фіскальної нестійкості. Отже, макроекономічна безпека в умовах війни підтримується переважно за рахунок зовнішніх джерел, а внутрішні механізми саморегуляції залишаються обмеженими.

Фіскальна система у 2022–2025 роках функціонувала в умовах структурного дефіциту, що фінансувався переважно за рахунок міжнародної допомоги та зовнішніх запозичень. Частка грантів і кредитів у доходах бюджету зросла до історично високих значень, що зумовило зниження рівня автономності бюджетної політики. Одночасне зростання державного боргу та витрат на його обслуговування створює ефект витіснення розвитку капітальних видатків. Оборонна домінанта у

структурі видатків змінила пріоритети ресурсного розподілу. Фіскальна стійкість набуває умовного характеру та залежить від регулярності зовнішніх надходжень. Таким чином, боргова безпека визначається не лише обсягом зобов'язань, а й стабільністю міжнародної підтримки та темпами економічного відновлення.

Монетарна стабілізація у воєнний період досягалася через поєднання жорсткої процентної політики, валютних інтервенцій та адміністративних обмежень. Зниження інфляції у 2023–2025 роках засвідчує ефективність стримувальних заходів, однак рівень цінової динаміки залишається вищим за довоєнні орієнтири. Зростання міжнародних резервів створює буфер ліквідності, проте їх накопичення прямо пов'язане із зовнішнім фінансуванням. Доларизація поступово зменшується, але частка зовнішнього боргу у структурі зобов'язань зростає. Монетарний суверенітет зберігається формально, проте фактично залежить від стабільності валютних надходжень. Отже, валютна безпека має компенсаторну природу і потребує подальшого посилення внутрішніх джерел фінансової стійкості.

Структурні трансформації 2022–2025 років засвідчують перехід економіки до нової конфігурації виробничих та інвестиційних потоків. Зменшення частки традиційних промислових секторів супроводжується зростанням оборонно-промислового комплексу та високотехнологічних напрямів. Інвестиційна активність поступово відновлюється, проте її рівень залишається недостатнім для швидкої модернізації основного капіталу. Зовнішньоекономічна модель стає більш інтегрованою з ринком ЄС, але менш диверсифікованою. Залежність від імпорту та фінансової допомоги формує структурну вразливість платіжного балансу. Водночас закладено передумови для переходу до моделі відновлювального зростання за умови реалізації інституційних реформ та нарощування продуктивності праці.

Список використаних джерел:

1. Бикова А. Л., Галєєв О. С. Визначення системи індикаторів макроекономічного розвитку України у післявоєнний період. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 148–155. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.148-155>.
2. Вдовічен А., Вдовічена О. Макроекономічний аспект повоєнного відновлення України. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 1(10). С. 177-182. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-31>.
3. Губін К. Г. Трансформація макроекономічного балансування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-73>.
4. Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua/>

5. Економічні підсумки України 2025. URL: <https://www.libertyinstitute.org/articles/ekonomichni-pidsumki-ukrayini-2025>

6. Економічна безпека України в умовах високих воєнних ризиків та глобальної нестабільності : експертно-аналітична доповідь / *Нац. ін-т стратег. дослідж.*, Київ, 2025. 104 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-04/ad_ekonombezpeka-2025.pdf (дата звернення: 27.02.2026)

7. Економіка України у 2024 та 2025 роках. Прогнози від уряду та неурядових експертів. *Центр економічної стратегії; UK International Development; Abt Global*. 24 червня 2024. 48 с. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/makroprognoz-2024-2025.pdf>

8. Македон В. В., М'ячин В. Г. Макроекономічна стабільність та інклюзивний розвиток країн Центральної та Східної Європи. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2025. Т. 30. Вип. 1 (103). С. 23–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-103-4>

9. 9. Макроекономічний прогноз на 2026–2028 роки: прогноз Міністерства фінансів України. Київ, 2025. URL: https://mof.gov.ua/uk/macroeconomic_forecast_for_2020-2022-379 (дата звернення: 27.02.2026)

10. Міжсекторальна взаємодія в економіці України: актуальні тенденції та перспективи оптимізації : наукова доповідь / наук. ред. С. О. Ішук; ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього Національної академії наук України”. Львів, 2025. 100 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/r20250035.pdf>

11. Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України. *Офіційний веб-сайт*. URL: https://me.gov.ua/?utm_source=chatgpt.com

12. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance>

13. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. Київ : НБУ, 2025. 51 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf?v=15

14. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність 2025 (H2). Київ : Нацбанк України, 2025. 48 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf?v=15

15. Про схвалення Бюджетної декларації на 2022–2024 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 травня 2021 р. № 548. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/548-2021-%D0%BF> (дата звернення: 27.02.2026)

16. Про схвалення Бюджетної декларації на 2026–2028 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2025 р. № 774. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/774-2025-%D0%BF> (дата звернення: 27.02.2026)

17. Про схвалення основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024–2026 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1315. База даних «Законодавство

України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-2023-%D0%BF> (дата звернення: 27.02.2026)

18. Росола У. В., Гладинець Н. Ю., Петричко М. М. Вплив війни на економіку України: макроекономічний аспект. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2023. Т. 1. № 19. С. 226–234. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.226-234>

19. Трекер економіки України під час війни / Центр економічної стратегії. Економіка під час повномасштабного вторгнення: інтерактивні графіки та щомісячні дані (ВВП, інфляція, валютний курс, резерви, зовнішня торгівля тощо) станом на 2025–2026 рр. URL: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (дата звернення: 27.02.2026)

20. Щербаківа О. А. Українська економіка і економічна політика. *Економіка України*. 2025. № 01 (758). С. 20–37. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.01.020>.

21. Budget Declaration: Analysis and Assessment of Government Forecasts for 2025–2027. Kyiv School of Economics. Kyiv, 2024. 52 p. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/07/Byudzhetsna-deklaratsiya-2025-2027.pdf> (дата звернення: 27.02.2026).

22. Makedon V., Koptilyi D. Digital transformation and artificial intelligence as factors in the economic recovery of enterprises following armed conflicts. *Economics, Entrepreneurship, Management*. 2025. Vol. 12. No. 1. p. 33–48. <https://doi.org/10.56318/eem2025.01.033>

23. Multiannual Indicative Programme (MIP) brief: підтримка України – EU-UA *Multiannual Indicative Programme*. 2026. 48 с. IER-KSE. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2026/EU-UA/MIP_brief_UKR.pdf (дата звернення: 27.02.2026)..

References:

1. Bykova A. L., Halieiev O. S. (2025). Vyznachennia systemy indyikatoriv makroekonomichnoho rozvytku Ukrainy u pisliavoienni period [Determining the system of indicators of macroeconomic development of Ukraine in the post-war period]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, no 198, pp. 148–155. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.148-155> (in Ukrainian)

2. Vdovichen A., Vdovichena O. (2024). Makroekonomichnyi aspekt povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Macroeconomic aspect of post-war recovery of Ukraine]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka – Digital Economy and Economic Security*, no 1(10), pp. 177–182. <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/><https://doi.org/10.32782/dees.10-31> (in Ukrainian)

3. Hubin K. H. (2025). Transformatsiia makroekonomichnoho balansuvannia v Ukraini [Transformation of macroeconomic balancing in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no 74. <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/><https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-73> (in Ukrainian)

4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://stat.gov.ua/> (in Ukrainian)

5. Ekonomichni pidsumky Ukrainy 2025 [Economic results of Ukraine 2025]. Available at: <https://www.libertyinstitute.org/articles/ekonomichni-pidsumki-ukrayini-2025> (in Ukrainian)
6. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh vysokokh voiennykh ryzykiv ta hlobalnoi nestabilnosti: ekspertno-analitychna dopovid [Economic security of Ukraine under high military risks and global instability: expert-analytical report]. (2025). Kyiv: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen, 104 p. Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2025-04/ad_ekonombezpeka-2025.pdf (in Ukrainian)
7. Ekonomika Ukrainy u 2024 ta 2025 rokakh. Prohnozy vid uriadu ta neuriadovykh ekspertiv [Economy of Ukraine in 2024 and 2025. Forecasts from the government and non-governmental experts]. Kyiv: Tsentr ekonomichnoi stratehii; UK International Development; Abt Global, 48 p. Available at: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/makroprognoz-2024-2025.pdf> (in Ukrainian)
8. Makroekonomichniy prohnaz na 2026–2028 roky: prohnaz Ministerstva finansiv Ukrainy [Macroeconomic forecast for 2026–2028: forecast of the Ministry of Finance of Ukraine]. Kyiv. Available at: https://mof.gov.ua/uk/macroeconomic_forecast_for_2020-2022-379 (in Ukrainian)
9. Makedon, V. V., Miachyn, V. H. (2025). Makroekonomichna stabilnist ta inkluzyvnyi rozvytok krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy [Macroeconomic stability and inclusive development of the countries of Central and Eastern Europe]. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova – Odesa National University Herald*, vol. 30(1(103)), pp. 23–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-103-4> (in Ukrainian)
10. Ishchuk S. O. (ed.) (2025). Mizhsektoralna vzaiemodiia v ekonomitsi Ukrainy: aktualni tendentsii ta perspektyvy optymizatsii: naukova dopovid [Intersectoral interaction in the economy of Ukraine: current trends and prospects for optimization: scientific report]. Lviv: Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy, 100 p. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20250035.pdf> (in Ukrainian)
11. Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy. Ofitsiyniy veb-sait [Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine. Official website]. Available at: <https://me.gov.ua/> (in Ukrainian)
12. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/balance> (in Ukrainian)
13. Natsionalnyi bank Ukrainy (2025). Zvit pro finansovu stabilnist. Hruden 2025 roku [Financial Stability Report. December 2025]. Kyiv: NBU, 51 p. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf?v=15 (in Ukrainian)
14. Natsionalnyi bank Ukrainy (2025). Zvit pro finansovu stabilnist 2025 (H2) [Financial Stability Report 2025 (H2)]. Kyiv: Natsbank Ukrainy, 48 p. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf?v=15 (in Ukrainian)
15. Pro skhvalennia Biudzhetnoi deklaratsii na 2022–2024 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 travnia 2021 r. No 548 [On approval of the Budget Declaration for 2022–2024: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of

May 31, 2021 No 548]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/548-2021-%D0%BF> (in Ukrainian)

16. Pro skhvalennia Biudzhetnoi deklaratsii na 2026–2028 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 chervnia 2025 r. No 774 [On approval of the Budget Declaration for 2026–2028: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 27, 2025 No 774]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/774-2025-%D0%BF> (in Ukrainian)

17. Pro skhvalennia osnovnykh prohnoznykh makropokaznykiv ekonomichnoho i sotsialnoho rozvytku Ukrainy na 2024–2026 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15 hrudnia 2023 r. No 1315 [On approval of the main forecast macroeconomic indicators of economic and social development of Ukraine for 2024–2026: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 15, 2023 No 1315]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1315-2023-%D0%BF> (in Ukrainian)

18. Rosola U. V., Hladynets N. Yu., Petrychko M. M. (2023). Vplyv viiny na ekonomiku Ukrainy: makroekonomichni aspekt [Impact of the war on the economy of Ukraine: macroeconomic aspect]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Actual Problems of Regional Economy Development*, vol. 1, no 19, pp. 226–234. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.19.226-234> (in Ukrainian)

19. Treker ekonomiky Ukrainy pid chas viiny [Ukraine Economy Tracker during the war]. *Tsentr ekonomichnoi stratehii*. Available at: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/> (in Ukrainian)

20. Shcherbakova O. A. (2025). Ukrainska ekonomika i ekonomichna polityka [Ukrainian economy and economic policy]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, no. 01 (758), pp. 20–37. <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/https://doi.org/10.15407/economyukr.2025.01.020> (in Ukrainian)

21. Kyiv School of Economics (2024). Budget Declaration: Analysis and Assessment of Government Forecasts for 2025–2027. Kyiv, 52 p. Available at: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/07/Byudzhetna-deklaratsiya-2025-2027.pdf>

22. Makedon, V., & Koptilyi, D. (2025). Digital transformation and artificial intelligence as factors in the economic recovery of enterprises following armed conflicts. *Economics, Entrepreneurship, Management*, vol. 12(1), pp. 33-48. DOI: <https://doi.org/10.56318/eem2025.01.033>

23. Multiannual Indicative Programme (MIP) brief: pidtrymka Ukrainy – EU-UA Multiannual Indicative Programme [Support to Ukraine – EU-UA Multiannual Indicative Programme]. IER-KSE, 48 p. Available at: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2026/EU-UA/MIP_brief_UKR.pdf